

OSNOVNA ŠOLA
VUZENICA

39. državni festival TURIZMU POMAGA LASTNA GLAVA

TRADICIJA V TRENDU

ČUDOVITE LIČKE

Sodelujoči učenci:

Teja Muš (7. a), Nika Rek (7. a), Sara Vezovnik (7. a), Val Hari (7. b), Anja Naglič (7. b), Neža Prohart (7. b), Neža Tarhaniš (7. b), Zala Javornik (9. a), Julija Šuler (8. a), Maruša Glasenčnik (8. a), Špela Knuplež (7. b), Leon Herman (7. b)

Mentorici:

Danijela Korže, prof. geografije in zgodovine
Petra Prohart Tomažič, prof. slovenščina

Vuzenica, februar 2025

POVZETEK

OŠ Vuzenica

Mladinska ulica 3

2367 Vuzenica

Telefon: 02 87 91 230

Faks: 02 87 91 231

E-naslov: o-vuzenica.mb@quest.arnes.si

Naslov turistične naloge: ČUDOVITE LIČKE

Avtorji:

Teja Muš (7. a), Nika Rek (7. a), Sara Vezovnik (7. a), Val Hari (7. b), Anja Naglič (7. b), Neža Prohart (7. b), Neža Tarhaniš (7. b), Zala Javornik (9. a), Julija Šuler (8. a), Maruša Glasenčnik (8. a), Špela Knuplež (7. b), Leon Herman (7. b)

Mentorici:

Danijela Korže, prof. geografije in zgodovine

Petra Prohart Tomažič, prof. slovenščine

POVZETEK

Ličkanje ali kožuhanje koruze je bilo nekoč pomembno kmečko opravilo na Koroškem, ki ni služilo le pripravi pridelka, temveč je bilo tudi priložnost za druženje in prenos tradicije med generacijami. Ob večerih so se ljudje zbirali v skednjih, kjer so ob ličkanju pripovedovali zgodbe, peli in se veselili. To opravilo je bilo del skupnostnega življenja in je krepilo povezanost med ljudmi.

Danes se je način ličkanja s tehnološkim napredkom spremenil, vendar ostaja pomemben del kulturne dediščine. Poleg raziskovanja tega običaja se vse bolj uveljavlja tudi ustvarjalna uporaba koruznega ličja. Iz njega nastajajo lutke, okrasni izdelki, pletene košare in tradicionalni izdelki, ki jih lahko predstavimo na turističnih sejmihi. Na ta način starodavni običaji dobivajo novo vrednost in ostajajo del sodobne kulture.

Ključne besede: kožuhanje, druženje, ustvarjanje iz koruznih ličk

POVZETEK	2
1. UVOD	5
1.1 IZBIRA TEME.....	5
2. ZGODBA O ČUDOVITIH LIČKAH.....	6
2.1. Ana, Miha in čarobna moč ličk	6
2.2. Običaji ob ličkanju koruze	6
2.3. Spomini oživijo.....	7
3. KAJ VSE LAHKO NAREDIMO IZ KORUZNIH LIČK.....	8
3.1. Navodila za pletenje košar iz koruznih ličk.....	8
3.2. Navodila za izdelavo podstavkov iz koruznih ličk	8
3.3. Navodila za izdelavo punčke iz ličja	9
3. 4. Navodila za izdelavo blazin iz ličja	10
4. IZDELAVA IZDELKOV IZ LIČJA	11
4. 1. Izdelki iz ličja kot turistični produkt.....	11
4. 2. Kdo in kje bi izdeloval izdelke?	11
4. 3. Material in proces izdelave	12
5. TURISTIČNI PRODUKT	12
5. 1. Izdelki.....	12
5. 2. Doživetja za turiste	12
6. PONUDBA IN PROMOCIJA	12
6.1. Kje ponuditi izdelke?	12
6.2. Kako promovirati?	12
6.3. Povezava z lokalno skupnostjo	13
6.4. Zakaj je to privlačno za turiste?.....	13
7. TURISTIČNA TRŽNICA.....	13
8. ZAKLJUČEK	13
9. PROMOCIJSKI SPOT.....	14
10. LITERATURA IN VIRI.....	14

KAZALO SLIK

slika 1: Ličkanje nekoč.....	5
slika 2: Ličkanje danes	7
slika 3: Košara iz ličk	8
slika 4: Izdelava podstavkov iz ličk	9
slika 5: izdelava punčk iz ličk	10
slika 6: Izdelava punčk iz ličk.....	10
slika 7: Blazine, polnjene z ličkami	11

1. UVOD

1.1 IZBIRA TEME

Ličkanje ali kožuhanje koruze je tradicionalno kmečko opravilo, ki ima na Koroškem dolgo in bogato tradicijo. Pri turističnem krožku smo se odločili raziskati to temo, saj ličkanje ni le delo, temveč tudi pomemben del kulturne dediščine, ki povezuje preteklost in sedanost. Zbrati želimo informacije o tem, kako so ličkanje nekoč doživljali naši predniki in kako to opravilo poteka danes. Naša želja je ohraniti to staro navado v spominu in jo predstaviti mlajšim generacijam ter turistom kot del lokalne tradicije.

Za zbiranje informacij o ličkanju smo uporabili različne vire. Obrnili smo se na starejše prebivalce Koroške, ki so nekoč sodelovali pri tem opravilu, ter jih povprašali o njihovih izkušnjah, običajih in zgodbah, povezanih z ličkanjem.

Za to temo smo se odločili, ker ličkanje ni zgolj praktično opravilo, temveč tudi priložnost za druženje, pripovedovanje zgodb in prenos znanja med generacijami. Verjamemo, da lahko z oživljanjem tovrstnih običajev krepimo spoštovanje do lokalne zgodovine in dediščine ter ustvarimo zanimive turistične vsebine.

S to temo želimo doseči več ciljev:

- *Spoznati zgodovinski pomen in način ličkanja na Koroškem.*
- *Razumeti, kako se je ličkanje spremenilo z razvojem tehnologije.*
- *Ozavestiti ljudi o pomenu ohranjanja kmečkih opravil kot dela kulturne dediščine.*
- *Navdihniti mlade, da sodelujejo pri ohranjanju starih običajev.*

Poleg raziskovanja samega ličkanja smo se osredotočili tudi na ustvarjalne možnosti, ki jih ponuja koruzno ličje. Iz ličja lahko izdelamo različne uporabne in dekorativne izdelke, kot so:

- *Lutke in okraske za dom.*
- *Pletene košare ali podstavke.*
- *Tradicionalne izdelke, ki jih lahko predstavimo na turističnih sejmi.*

Z raziskovanjem ličkanja želimo pokazati, kako lahko starodavni običaji ponovno zaživijo v sodobnem času in postanejo del naše skupne prihodnosti.

slika 1: Ličkanje nekoč

2. ZGODBA O ČUDOVITIH LIČKAH

2.1. Ana, Miha in čarobna moč ličk

Bilo je pozno jesensko popoldne, ko je veter vrtinčil rjave in rumene liste okoli domače hiše. Ana in Miha sta sedela na tleh dnevne sobe in se igrala s plastičnimi lutkami. Miha je postavljaj male stolčke iz kock, Ana pa je lutkam iz starih krpic šivala obleke. Ravno sta se pogovarjala, kako bi njune lutke potrebovale hiško, ko je zunaj zagrmelo.

"Nevihta!" je vzkliknila Ana in pogledala skozi okno. Gosti oblaki so prekrili nebo in prve dežne kaplje so zaropotale po okenskih šipah. Nenadoma je utripnila luč in nato ugasnila. Tema je preplavila hišo.

"Mami!" je zaklical Miha. Mama je prišla iz kuhinje z baterijsko svetilko v roki. "Ne skrbi, Miha, samo elektrike je zmanjkalo. Pridita v kuhinjo, tam bomo prižgali sveče."

Ana in Miha sta se dvignila in z lutkami v rokah odhitela za mamo. V kuhinji sta že sedela babica in dedek, oče pa je prižgal sveče, ki so z mehкими plameni osvetlile prostor. Vsi so se posedli okoli velike lesene mize.

Babica je opazila Anine lutke in se nasmehnila. "Ko smo bili mi otroci, nismo imeli takšnih igrač. Naše punčke so bile iz ličk."

"Ličke?" sta hkrati vprašala Ana in Miha.

Dedek se je nasmehnil in prikimal: "Ličke so listi, ki jih odstranimo s storžev koruze. Jeseni, ko smo ličkali, smo se vsi zbrali – sosedje, sorodniki, otroci – in to je bil prav poseben čas."

"Babica, a lahko poveš več?" je prosila Ana in se presedla bliže babici. Babica je segla po skodelici čaja in pričela pripovedovati.

2.2. Običaji ob ličkanju koruze

"Ličkanje je bilo pomembno kmečko opravilo, ampak za nas otroke je bilo predvsem zabavno. Sedeli smo na kupih koruze in trgali liste s storžev. Tisti, ki je našel rdeč storž, je bil kralj večera! Takrat smo vsi zapeli, kralj pa je izbral svojo kraljico in skupaj sta morala zaplesati."

"Ampak kaj ste počeli z ličkami?" je vprašal Miha.

Dedek je odložil svečo na mizo in nadaljeval: "Najlepše ličke smo prihranili. Ženske so iz njih pletle podstavke za lonce, košare za shranjevanje in celo punčke. Z njimi smo se otroci igrali vse leto. Bila je prava umetnost narediti punčko iz ličk."

"Kako ste jih naredili?" je hotela vedeti Ana.

Babica se je zasmejala. "Najprej smo zvezali sveženj ličk skupaj, da je nastalo telo. Nato smo dodali tanjše trakove za roke, še nekaj ličk za krilo in že je bila punčka pripravljena. Če je bil kdo posebej spreten, je iz žita naredil še lase in obraz narisal z ogljem."

2.3. Spomini oživijo

Oče je medtem iz stare omare prinesel škatlo: "Poglejta, tole smo našli pri podstrešnem pospravljanju. Notri so še vedno shranjene stare punčke iz ličk." Ana in Miha sta stekla k očetu in z navdušenjem odprla škatlo. Iz nje sta potegnili nežne figure s preprostim, a toplim videzom.

"Te so čisto drugačne od najinih plastičnih lutk," je šepnil Miha. "Ampak tako lepe."

"Veš kaj," je rekla babica. "Če bosta želela, vama lahko pokažemo, kako se pletejo ličke. Morda bomo skupaj naredili še kakšno punčko."

Tisto jesensko nevihtno popoldne se je prelevilo v poseben večer. Družina je zbrano pletla ličke, se smejala in si pripovedovala zgodbe iz preteklosti. Ana in Miha sta kmalu pozabila na plastične lutke, saj sta se igrala s svojimi novimi, ročno izdelanimi punčkami iz ličk.

Ko je ponoči elektrika spet prišla, se je hiša že umirila. Na mizi v kuhinji pa so stali podstavki in punčke iz ličk – kot opomnik na čarobnost družinskega večera, ki ga niti tema ne more ugasniti.

slika 2: Ličkanje danes

3. KAJ VSE LAHKO NAREDIMO IZ KORUZNH LIČK

Koruzne ličke so izjemno vsestranski naravni material, ki so ga ljudje že od nekdaj uporabljali za različne namene. Tukaj je nekaj idej, kaj lahko izdelamo iz ličk:

- **Košare:** Različne oblike in velikosti za shranjevanje sadja, kruha ali drugih predmetov.
- **Podstavki:** Uporabni za zaščito mize pred vročimi posodami.
- **Punčke iz ličja:** Tradicionalne ročno izdelane igrače.
- **Polnjenje blazin:** Kot okrasne blazine ali blazine za spanje.
- **Okrasni venčki:** Za vrata ali stene, primerni za praznične ali sezonske dekoracije.
- **Cvetlični aranžmaji:** Izdelava cvetov, ki jih lahko uporabimo kot okraske.
- **Pletenke:** Majhne posodice ali okrasni lončki za shranjevanje.

3.1. Navodila za pletenje košar iz koruznih ličk

1. **Priprava ličk:**
 - Zberite sveže ličke in jih dobro očistite, da odstranite prah in umazanijo.
 - Ličke za nekaj ur namočite v toplo vodo, da postanejo mehke in prožne.
2. **Osnova za košaro:**
 - Izberite najdaljše in najbolj čvrste ličke ter jih prepletite v križno obliko, ki bo služila kot osnova.
 - Osnovne trakove pritrdite z močnim vozlom.
3. **Pletenje sten košare:**
 - Preostale ličke zavijte v tanke vrvi.
 - Vrvi začnite prepletati okoli osnovnih trakov, pri čemer vsak nov sloj rahlo dvignete, da ustvarite stene.
4. **Zaključek:**
 - Na vrhu košare ličke zavozlajte ali zatakните, da preprečite razpletanje.
 - Košaro lahko posušite na zraku in jo premažete z lakom za boljšo obstojnost.

slika 3: Košara iz ličk

3.2. Navodila za izdelavo podstavkov iz koruznih ličk

1. **Priprava ličk:**
 - Očistite ličke in jih zmehčajte z namakanjem v topli vodi.
 - Izberite širše ličke, da bo podstavek stabilen.

2. Osnova:

- Iz več ličk naredite snop in ga tesno zvežite na enem koncu.
- Snop začnite zvijati v spiralno obliko.

3. Pritrditev:

- Spiralno obliko sprti šivajte z močnim sukancem ali naravno vrvico.
- Šivajte tesno, da se podstavek ne razplete.

4. Zaključek:

- Ko dosežete željeno velikost, odrežite odvečne ličke in konec pritrdite z vozlom ali sukancem.
- Podstavek posušite in premažite z naravnim oljem za dodatno zaščito.

slika 4: Izdelava podstavkov iz ličk

3.3. Navodila za izdelavo punčke iz ličja

1. Materiali:

- Pripravite nekaj čistih, dolgih ličk, vrvico, škarje in morda majhne dodatke (npr. trakove za okraske).

2. Telo punčke:

- Zložite več ličk skupaj in jih na enem koncu tesno zavežite. To bo glava punčke.
- Pod glavo razprite ličke in jih oblikujte v telo.

3. Roke:

- Ločene ličke zvijte v tanjšo vrv in jih pritrdite skozi telo, da nastanejo roke.
- Konce rok lahko zavijete, da jih oblikujete v dlani.

4. Oblačila:

- Preostale ličke uporabite za oblikovanje krila ali plašča.
- Krilo pritrdite s sukancem ali vrvico okoli pasu punčke.

5. Okrasitev:

- Po želji narišite obraz z ogljem ali flomastrom.
- Dodajte trakove, cvetove ali druge okraske za unikatno punčko.

slika 5: Izdelava punčk iz ličk

slika 6: Izdelava punčk iz ličk

3. 4. Navodila za izdelavo blazin iz ličja

1. Priprava ličk:

- Zberite posušene koruzne ličke in jih namočite v toplo vodo za približno 30 minut, da postanejo prožnejše.
- Po namakanju jih osušite s krpo in pustite nekaj minut, da se rahlo posušijo.

2. Izdelava zunanje prevleke:

- Če želite bolj trpežno blazino, lahko iz bombažne tkanine sešijete notranjo vrečko v zelenih dimenzijah (npr. 20x20 cm).

3. Polnjenje blazine:

- Če ste se odločili za notranjo prevleko, jo napolnite z narezanimi koruznimi ličkami ali suhimi koruznimi zrnji.
- Če polnite neposredno v ličkino prevleko, poskrbite, da bodo ličke dobro pritrdjene, da polnilo ne uhaja.

4. Zaključek:

- Previdno zašijte odprtino z močnim šivom, da se polnilo ne razsuje.
- Blazino oblikujte z rokami, da dobi lepo obliko, in jo po potrebi pustite sušiti na zraku.

Blazine iz koruznih ličk so odlične kot dekoracija, naravna alternativa vzglavnikom ali celo kot termofor, saj zadržujejo toploto.

slika 7: Blazine, polnjene z ličkami

Namig: Izdelki iz koruznih ličk niso le funkcionalni, ampak tudi čudoviti okrasni predmeti, ki v vaš dom vnesejo pridih tradicije in narave.

4. IZDELAVA IZDELKOV IZ LIČJA

4. 1. Izdelki iz ličja kot turistični produkt

Tradicionalni izdelki iz koruznih ličk imajo velik potencial kot turistični produkt. Z združitvijo lokalne obrti, kulturne dediščine in sodobnega turizma lahko ustvarimo privlačno ponudbo, ki pritegne obiskovalce. Tukaj je načrt, kako bi to lahko delovalo:

4. 2. Kdo in kje bi izdeloval izdelke?

- **Lokalni obrtniki:** Učenje obrti lokalnih prebivalcev bi ustvarilo priložnosti za delo in ohranjanje kulturne dediščine.
- **Delavnice v turističnih centrih:** Organizacija tečajev, kjer bi turisti pod vodstvom mentorjev sami izdelovali izdelke.
- **Kmetije in domačije:** Manjše družinske kmetije ali ekološke domačije bi lahko postale proizvodni in demonstracijski centri.

4. 3. Material in proces izdelave

- **Material:** Koruza je pogosta kmetijska kultura, zato ličke predstavljajo dostopen in trajnosten material.
- **Proces:** Priprava materiala bi lahko potekala na kmetijah, izdelava pa v delavnicah, kar bi vključilo lokalno skupnost.

5. TURISTIČNI PRODUKT

5. 1. Izdelki

- **Spominki:** Miniature punčk iz ličja, podstavki, košarice in obeski.
- **Unikatni dekor:** Večje košare, venčki in stenski okraski za domove.
- **Personalizirani izdelki:** Možnost, da obiskovalci sami oblikujejo svoj izdelek.

5. 2. Doživetja za turiste

- **Delavnice in tečaji:** Organizacija praktičnih delavnic za turiste, kjer bi lahko izdelali svoj spominek.
- **Demonstracije:** Prikaz izdelave izdelkov, povezan z zgodbami o tradiciji.
- **Tematski dogodki:** Sezonski dogodki, npr. "Jesenski festival ličja", kjer bi obiskovalci spoznali celoten proces od koruze do končnega izdelka.

6. PONUDBA IN PROMOCIJA

6.1. Kje ponuditi izdelke?

- **Lokalni turistični centri in muzeji:** Izdelki iz ličja bi dopolnjevali kulturno dediščino regije.
- **Sejmi in tržnice:** Še posebej tematske, kot so rokodelski sejmi, kmečke tržnice ali božični sejmi.
- **Ekološke kmetije in gostišča:** Ponudba izdelkov kot del lokalne kulinarične ali doživljajske ponudbe.
- **Spletne platforme:** Spletne trgovine ali platforme za lokalne izdelke bi omogočile dostop širšemu občinstvu.

6.2. Kako promovirati?

- **Zgodbe o tradiciji:** Vključitev pripovedi o zgodovini ličk, povezanih z regijo in kmečkimi običaji.
- **Znamka trajnosti:** Poudarjanje, da so izdelki ročno izdelani, trajnostni in lokalni.
- **Sodelovanje z lokalnimi destinacijskimi organizacijami:** Promocija preko regionalnih turističnih združenj.
- **Družbena omrežja:** Videoposnetki in slike postopka izdelave, ki bi bili privlačni za širše občinstvo.

6.3. Povezava z lokalno skupnostjo

- **Izobraževanje mladih:** Uvajanje delavnic za šole, kjer bi otroci spoznavali obrt.
- **Povezava s kulturnimi dogodki:** Uporaba izdelkov iz ličja na folklornih festivalih, porokah in drugih tradicionalnih prireditvah.
- **Trajnostni turizem:** Uporaba naravnih materialov in poudarek na zmanjševanju odpadkov.

6.4. Zakaj je to privlačno za turiste?

- **Avtentičnost:** Turisti cenijo pristna doživetja, povezana z lokalno kulturo.
- **Interaktivnost:** Priložnost za ustvarjanje lastnega izdelka povečuje zadovoljstvo in osebno povezanost z destinacijo.
- **Spominek z zgodbo:** Izdelki iz ličja so ne le funkcionalni, ampak nosijo zgodovino in tradicijo, kar poveča njihovo vrednost.

Izdelki iz koruznih ličk lahko postanejo simbol lokalne dediščine, ki jo turisti ponesejo s seboj kot trajen spomin na obisk. S povezovanjem obrti, tradicije in sodobnega turizma lahko ustvarimo trajnosten in prepoznaven turistični produkt.

7. TURISTIČNA TRŽNICA

Na turistični tržnici bo sodelovali 9 učencev.

Turistična stojnica, posvečena koruznim ličkam, bo zasnovana kot kombinacija rokodelske delavnice in razstavnega prostora, ki bo obiskovalcem ponudila interaktivno izkušnjo. Stojnica bo okrašena s snopi koruze in pletenimi izdelki iz ličja. Imeli bomo tudi manjšo mizo za prikaz izdelave izdelkov iz ličja (lutke, podstavki, blazine, vrečke). Obiskovalci bodo lahko pod vodstvom sami izdelali majhen izdelek (npr. punčko iz ličja).

8. ZAKLJUČEK

Raziskava o ličkanju koruze na Koroškem poudarja njegov zgodovinski pomen in kulturno vrednost. Ličkanje ni zgolj kmečko opravilo, temveč tudi priložnost za druženje, prenos znanja in ohranjanje tradicije. Učenci so zbrali pričevanja starejših prebivalcev ter raziskali možnosti uporabe koruznih ličk za ustvarjanje izdelkov, ki bi lahko postali del turistične ponudbe. Poudarek je na povezovanju dediščine, trajnostnega turizma in lokalne skupnosti, kar omogoča ohranjanje tradicionalnih obrti ter ustvarjanje edinstvenih doživetij za obiskovalce.

9. PROMOCIJSKI SPOT

Objavljen na spletni strani šole.

10. LITERATURA IN VIRI

- <https://vlastakunej.kmeckiglas.com/lepota-stare-obrti/>
- <https://www.koroskenovice.si/novice/pri-ercevi-zagi-in-mlinu-koruza-pripravljena-za-vecerno-kozuhanje/>
- <https://www.koroskenovice.si/novice/tradicionalno-kozuhanje-koruze-pri-ercevi-zagi-v-tomaski-vasi/>
- <https://vecer.com/v-nedeljo/trganje-in-lickanje-koruze-kdor-je-nasel-rdeco-koruzo-je-za-nagrado-dobil-jabolko-10343073>